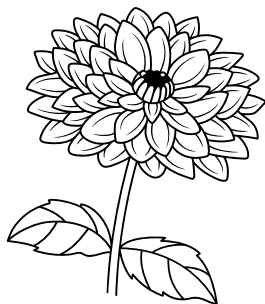

TESA KOLINS

Kćeri cveća

Prevela s nemačkog
Jelena Tanasković

Laguna

Naslov originala

Tessa Colins

DIE BLUMENTÖCHTER

Copyright © by Ullstein Buchverlage GmbH, Berlin.

Published in 2024 by Ullstein Taschenbuch Verlag

Translation copyright © za srpsko izdanje 2025, LAGUNA

Mojoj deci

„Cvetovi su najlepše reči prirode.“

Johan Volfgang Gete

Rodoslov

Rouz (*1938) i
Albert Karter (*1937)

Kamelija
(*1973) i
Rikardo

Dalija
(*1996)

Lilijan
(*1972) i
Gunar

Soli
(*1997)

Sejdž
(*1968) i
Iša

Lali
(*2000)

Sidar
(*1960) i
Maja

Magnolija
(*1990)

Nara
(*1988) i
Amadu

Velvičija
(*2013)

Prolog

Kornvol

Rouz je žmirkala na zaslepljujućem suncu. Iako je celog prepodneva uporno rominjala kiša, a nad pejzažom lebdela teška, vlažna magla, negde pred popodnevni čaj vreme se napokon odobrovoljilo. Sivi oblaci su ustuknuli pred plavetnilom avgustovskog neba i veličanstveni rasadnik cveća u Bluming holu ponovo je zasijao u svoj svojoj raskoši.

Rouzine ćerke Lilijan i Nara provele su jutro zatvorene u kuhinji, pripremajući veličanstvenu gozbu za osamdeset peti rođendan svoje majke. Fino jagnjeće pečenje sa dinstanom šargarepom i prokeljom poslužile su u trpezariji stare vlastelinske kuće, a potom su se svi zajedno premestili na terasu, gde ih je čekao slavljenički sto na kome bi im pozavideli i restorani sa pet zvezdica.

Lilijan je za proslavu iz plakara izvadila beli laneni stolnjak Albertove majke, čije su ivice bile ukrašene filigranskim vezom. Elegantna tkanina bila je starija i od same Rouz, ali budući da se u njenim godinama svaki naredni rođendan smatrao darom s neba, moralo se proslaviti kako dolikuje.

Rouz obuze melanholija. Ovo je bio prvi rođendan koji je proslavljala bez svog voljenog Alberta. Nedeljama se pribojavala

tog jutra. Pokušavala je da zamisli kako će izgledati kada joj ne donese rođendanski doručak u krevet kao što je decenijama činio i kada bude morala da započne dan slavlja bez njegovog toplog zagrljaja. Muž joj je beskrajno nedostajao. Svakog dana, svakog sata, svakog minuta, svake pojedinačne sekunde.

Bila je svesna svoje neverovatne sreće da pre mnogo decenija sretne i zaljubi se u čoveka svojih snova. Znala je i da joj je sudbina pružila priliku da iskusi nešto što mnogi celog života priželjkuju. Upravo to je Albertovu iznenadnu smrt pre nešto manje od godinu dana činilo još bolnijom. Te večeri su zajedno otišli u krevet i on joj je, kao i svake noći tokom šezdeset godina zajedničkog života, spustio nežni poljubac na usne. „Laku noć, moja prelepa ružo.“^{*} Bile su to poslednje reči koje joj je uputio.

U jednom trenutku tokom noći Albertovo srce je prestalo da kuca. Preminuo je mirno u snu. Bezbolno i poštedevši je agonije da ga posmatra kako polako kopni. Bistrog uma i zdravog duha, koji su ga oduvek krasili. Upravo onako kako bi i poželeo. Pa ipak, Rouz je bila skrhana kada je sledećeg jutra shvatila da ju je Albert zauvek napustio. Pitala se kako da nastavi kada su glavna obeležja njenog života bili upravo bezuslovno poverenje u muža i divni trenuci provedeni s njim. Prošla je čitava večnost pre nego što je ponovo bila u stanju da oseti i najmanju radost.

Sada je pogledom zamišljeno prešla preko terase. Posle Albertove smrti porodica joj je priskočila u pomoć. Svi su bili uz nju. Njena deca i unuke nisu štedeli truda kako bi joj ulili novu hrabrost da se vrati svakodnevicu. Pripremali su joj obroke, bodrili je i nekako ubeđivali da odlazi na putovanja na koja nije želela da ide. Gledajući unazad, bilo joj je drago što je prihvatila njihove predloge, jer se povratak u život sastojao od dugog niza malih, nesigurnih koraka. Unuka Soli^{**} joj je

^{*} Engl.: *rose* – ruža. Ime Rouz (*Rose*), kao i imena većine likova u romanu, potiče od naziva cveta. (Prim. prev.)

^{**} Soli (*Sóley*) ime je islandskog porekla i tamošnji naziv za cvet ljutić. (Prim. prev.)

za ovu priliku posvetila pesmu, a druga unuka Dalija* preuzela je Albertovu dužnost i tog jutra joj u krevet donela obilan rođendanski doručak.

Razmišljajući o svom životu, Rouz nije mogla da ne oseti veliku zahvalnost. Njeno detinjstvo i mladost nisu bili nimalo laki. Morala je da se bori, prevazilazi prepreke i nekoliko puta počinje ispočetka. Stvari su napokon krenule nabolje tek kada je upoznala Alberta, nakon čega su bili blagosloveni sa petoro divne dece.

Dok je mislila na svoju prerano preminulu ćerku Kameliju, Rouz krišom obrisa suzu iz ugla oka. Nijedno dete ne bi smelo da umre pre svojih roditelja, ali njih dvoje jednostavno nisu mogli da spreče tragediju. Iako je od Kamelijine smrti prošlo dvadeset osam godina, duboko u srcu je i dalje osećala bol zbog tog užasnog gubitka.

„I, bako, kako ti se sviđa rođendanska torta?“, upita Dalija namigujući joj.

Rouz uloži napor da se osmehne. „Fantastična je. Odlična si poslastičarka.“

„Hvala, raduje me što to čujem“, reče Dalija i vrati se razgovoru sa Narinom jedanaestogodišnjom ćerkom Velvičijom,** svojom najmlađom rođakom.

„Mama, jesi li za još čaja?“ Lilijan je stajala pored nje sa belim porcelanskim čajnikom i gledala je upitno.

Rouz podiže pogled. „Ako nije prerano, radije bih malo sajdera.“***

* Dalija ili georgina (lat. *Dahlia variabilis*) višegodišnja je biljka poreklom iz Meksika. (Prim. prev.)

** Velvičija (lat. *Welwitschia mirabilis*), biljka poznata i kao „živi fosil“, raste samo u pustinjama Angole i Namibije. Naziv je dobila po austrijskom lekaru i botaničaru Fridrihu Velviču, koji ju je otkrio 1859. godine. (Prim. prev.)

*** Sajder (engl. *Cider*) jeste fermentisano alkoholno piće napravljeno od soka jabuke ili kruške. (Prim. prev.)

Rouzin sin Sidar,* koji je sedeo odmah pored, uputi sestri širok osmeh. „Mama samo jednom puni osamdeset pet. Čaj može da sačeka.“

Lilijan prevrnu očima, ali viknu preko ramena u pravcu vrata: „Gunare, ponesi, molim te, dve flaše sajdera kad se budeš vraćao.“

Iz unutrašnjosti kuće začulo se nerazgovetno gundanje.

„To bi trebalo da znači *hoću*“, objasni Lilijan uz osmeh i ponovo sede pored svoje ćerke Soli.

Rouz se zamišljeno zagleda u devojkicu svetloplave kose i nežnog tena. Soli je neobično rano doživela veliki uspeh kao pevačica, i iako Rouz nije ništa znala o toj vrsti muzike, bilo je nemoguće ne prepoznati magiju u njenom glasu. Danas je, međutim, delovala napeto i nervozno dok je tiho razgovarala sa Lilijan. Rouz je imala utisak da Soli, poput njenih rođaka Dalije i Lali, još nije pronašla pravi put i svoje mesto u životu. Za razliku od Magnolije, koja je tačno znala šta želi, njene tri mlađe unuke delovale su neodlučno, nespokojno i kao da im nešto nedostaje.

Dok joj je pogled lutao po imanju, preko naizgled beskrajnih leja, cvetnih polja i zelenih livada, Rouz je sve dublje tonula u misli. Možda je bilo i njene krivice u tome što ove mlađe žene još nisu iskusile stvarnu životnu sreću? Soli je, naravno, uživala u slavi, pažnji i privilegijama koje joj je doneo status „zvezde“. To se i moglo očekivati od nekoga njenih godina. Dalija se, s druge strane, uvek dušom i telom unosila u rad na reklamnim kampanjama za rasadnik. Lali je pak bila u stanju da provede sate proučavajući izgled i mirise lekovitog bilja koje su uzgajali i prodavali u Bluming holu. Rouz ju je često posmatrala kako se vrzma između leja i staklenika. Ali sve tri su istovremeno izgledale kao da nešto i dalje traže. Prilikom svakog razgovora sa njima Rouz se činilo da se iza njihovih reči krije izvesna doza nezadovoljstva. To je u njoj budilo želju da pomogne, da ih prati i podržava u svakom sledećem koraku, šta god to bilo.

* Engl.: *cedar* – kedar. (Prim. prev.)

Pogledala je Sidarovu suprugu Maju. Kako je samo ranjivo i neodlučno delovala kada su sinoć izašle u kratku šetnju po imanju! A kako je samo samouverena bila njena kći Magnolija! Šta li bi rekao Albert da je proteklih nekoliko dana proveo sa celom porodicom? Rouz stisnu usne. Dobro je znala šta bi joj savetovao. Bilo bi to isto ono za šta se godinama zalagao. Rekao bi joj da prestane da krije tajne. Albert je prezirao laži, obmane i prevare. Iskrenost i otvorenost su mu bile veoma važne. Naročito unutar porodice.

Ali da li je Rouz zaista bila lažljivica? Nakratko je zatvorila oči dok su joj u misli navirale uspomene. Svih ovih godina samo je želela da zaštiti svoju decu i njihove porodice. Da, neke stvari je prećutkiivala ne bi li voljene pošteдела patnje. Nije to činila iz zle namere. U nekim slučajevima istina nije najbolje rešenje, jer oni kojima je saopštavate moraju biti u stanju da je podnesu i žive s njom. Rouz nije lagala. A nije ni varala. *Nikad*. Uvek je bila iskrena, posebno sa Albertom. Njen muž je bio jedina osoba koja je o njoj znala apsolutno sve. Među njima nije bilo tajni. Sve do poslednjeg dana.

„Mama, nije li danas lep dan?“

Otvorivši oči, ona ugleda Narin* ohrabrujući osmeh.

„Dan je predivan, Naro. Učinili ste mi rođendan zaista posebnim. Hvala vam svima od srca.“ Pročistila je grlo shvativši da su se razgovori utišali i da su sve oči uprte u nju. „Kada već slušate, želela bih da vam kažem da mi je neopisivo drago što ste svi došli.“ Potražila je Sidarov pogled. „Mnogo mi znači što si prešao toliki put čak iz Kalifornije.“ Podigla je desnu ruku ka nebu. „Sigurna sam da nas Albert posmatra odozgo i da nam je baš on ovog popodneva poslao najlepše kornvoljsko vreme. Mislim da mi na taj način čestita rođendan.“ Rouz se osmehnu. „Nedostaje mi svakog dana, ali jako sam srećna što ste svi danas

* Nara (lat. *Acanthosicyos horridus*) jeste endemska biljka čije stanište se nalazi u afričkoj pustinji Namib. (Prim. prev.)

sa mnom. "Podigla je čašu sajdera koju joj je doneo Gunar i svi su počeli da joj nazdravljaju.

„U tvoje zdravlje, mama!“

„Živela najbolja baka na svetu!“

„Živela, bako!“

Rouz je u tom trenutku osećala samo duboku zahvalnost. Porodica joj je bila zdrava, a njene unuke su bile na najboljem putu da započnu samostalne živote. A povrh toga, živela je u pravom raju.

Obožavala je svoj rasadnik, Bluming hol i veliku staru kuću. Najlepše godine svog života provela je baveći se onim što joj je pričinjavalo najveće zadovoljstvo. Uzgajanje biljaka, briga o osetljivim i ugroženim vrstama i svi ostali baštovanski poslovi činili su je srećnom. To je bio *njen put* i *njeno mesto* u ovom svetu. Sve do danas.

Zamišljeno je posmatrala leju u koju je zasadila cveće za svoju porodicu. Začinsko bilje, cveće, drveće – biljke svih vrsta su joj pružale utehu u najtežim životnim situacijama. Njihovi opojni mirisi i atmosfera spokoja koju su stvarale pratili su je od ranog detinjstva. Cveće i ona su oduvek živeli u nekoj vrsti čudesne simbioze.

„Bako, htela si da zajedno odaberemo cveće za školu.“ Velvičija se nagnula preko stola, gledajući je s iščekivanjem.

„Ne danas, zlato“, prekori Nara nežno ćerku. „Danas je bakin poseban dan.“

„Pusti je, Naro.“ Rouz klimnu najmlađoj unuci. „Šta kažeš na to da kasnije zamolimo Soli i Lali da nam pomognu da izaberemo najbolje cveće?“

„Pridruziću vam se“, objavi Dalija. „Mogla bih i da osmislim natpis za proslavu.“

Rouz klimnu. „Naravno.“

„Da ti ne bude previše, mama?“ Lilijanino lice poprimilo je zabrinut izraz.

„Još nisam mrtva“, odgovori Rouz suvo.

Lilijan uzdahnu. „Kako hoćeš.“

Rouz klimnu potvrdno. „I te kako hoću!“ Zatim namignu Velvičiji. „Malo kasnije“, šapnu zaverenički.

Kada su se razgovori oko nje nastavili, Rouz ponovo utonu u misli. Koliko vremena joj je još ostalo? Albertov odlazak joj je pokazao koliko iznenadno svemu može doći kraj. Jednog dana je sa njim razgovarala o zasadima za narednu sezonu, a već sledećeg ga više nije bilo.

Prestani već jednom sa skrivanjem tajni, činilo joj se da čuje Albertov glas. Možda je bio u pravu. Diskretno je posmatrala svoju porodicu. Lilijan i Gunar, koji su već godinama radili u rasadniku i pomagali joj u vođenju posla, i njihova ćerka Soli, koja je glasom osvojila srca neverovatnog broja ljudi. Pored njih je sedela temperamentna Dalija, koju su Rouz i Albert posle Kamelijine smrti odgajili kao ćerku. Stidljiva Lali, koja je posle toliko godina i dalje patila zbog majčinog iznenadnog odlaska, iako joj je otac Sejdž* pružao svu ljubav ovog sveta. Rouz pogleda svog sina Sidara, koji se trenutno smeja sa Majom. Njihova kći Magnolija sedela je odmah pored i razgovarala sa Narom, dok je Rouzina najmlađa unučica Velvičija, bakino sunce, sedela sa ozbiljnim izrazom lica, upinjući se da odglumi strpljenje.

Rouz ih je sve obožavala. Podjednako je volela njihove vrline i mane, njihove slabosti i snage. Međusobno su se razlikovali koliko i cvetovi bezbrojnih biljaka koje je odgajala u svom rasadniku. Ne samo spoljašnošću, nego i karakterima. Rouz je volela ljude u svoj njihovoj raznolikosti i različitosti. Svako je na svoj način obogaćivao ovaj svet. Nisu se uvek i oko svega slagali, ali nisu li upravo ti njihovi različiti pogledi, različite perspektive, činili suštinu života?

Bila je, doduše, svesna i činjenice da je svoje najbliže uskratila za neke od tih perspektiva. Zašto nije odavno stavila sve karte na sto? Sve bi bilo daleko lakše da je to učinila dok je Albert bio živ. Da li je zaista želela da sve tajne odnese sa sobom u grob? Kome bi tamo bile od koristi? Osećala se rastrzano. Njene misli

* Engl.: *sage* – žalfija. (Prim. prev.)

svakako nisu bile primerene prilici, a pomalo ju je i nerviralo to što je njena savest odlučila da se oglasi baš na taj dan.

„Deluješ zamišljeno, mama“, primeti Nara. „Setila si se tate?“

Rouz se dvoumila. Nervozno pređe jezikom preko donje usne. Možda je ovo bio pravi trenutak? Svi su bili na okupu i ne bi joj bilo nimalo teško da svakog od njih pozove na razgovor u četiri oka i saopšti mu ono što je godinama nosila na duši. Ali kako bi njena porodica na to reagovala? Nije li već bilo prekasno za celu istinu?

Rouz proguta knedlu.

„Mama?“ I Lilijan je zvučala pomalo zabrinuto. „Šta ti je?“

Sada. Ili nikada. Ili možda ipak nekom drugom prilikom? Ona zamišljeno klimnu. „Da, ovaj... Samo sam razmišljala o Albertu.“

Nara je uhvati za podlakticu i blago stegnu. „O, mama. On je uvek sa nama.“ Slobodnu ruku je prislonila sebi na grudi. „Ovde.“

Rouz ponovo klimnu potvrdno. „U pravu si, dušo.“ Kakav bedni kukavičluk! „Nema razloga za tugovanje na ovaj predivni dan.“ Primorala je sebe da se osmehne.

„Mnogo si volela tatu.“ Lilijan nežno dodirnu majčino rame. „Nemoguće je tek tako ostaviti za sobom ceo zajednički život.“

Rouz ponovo oseti grižu savesti što je iskoristila Alberta kako ne bi morala da priča o prošlosti. „Sve će biti u redu“, reče ona stegnutim glasom.

Predugo je čekala. Odjednom joj postade jasno da neće biti u stanju da direktno saopšti deci ono što je od njih krila svih tih godina. Morala je da pronađe drugi način da sa njima podeli ono što je trebalo da znaju. Eh, da je barem Albert tu! On bi je sigurno posavetovao. Ali Rouz je isuviše dugo ignorisala njegova upozorenja, isuviše dugo prenebregavala činjenicu da nije besmrtna. I tako je sada sedela okružena onima koje je volela najviše na svetu i nije mogla da natera sebe da bude iskrena. Iskrena prema sebi samoj i prema svojim najbližima. Morala je da nađe rešenje. Ne danas i ne sutra, ali možda sledeće nedelje ili one tamo ili...

1

Šest meseci kasnije

„Još ne mogu da poverujem.“ Gospođa Kouns je odmahivala glavom. „Poznajem Rouz već...“, bacila je glavu i zamislila se, „... pedeset godina? Otkako sam se doselila u Sent Ajvs. Da, sigurno ima pedeset godina. Dobro se sećam kako me je tvoja baka pozvala da pita želim li da nabavljam cveće od nje i Alberta.“ Uzdahnula je. „O bože, kao da je juče bilo, a opet...“

Dalija nije mogla ni da zamisli kako izgleda period od pedeset godina. *Pola veka*. Moraće da proživi ostatak života bez svoje bake. Jedva je zadržavala suze. „Baka je bila... najdivnija osoba koju sam poznavala.“ Progutala je krupnu knedlu koja joj je zastala u grlu.

Greta Kouns joj uputi pogled pun saosećanja. „Pre dve nedelje sam je srela u *Tri konja*. Malo smo procaskale o ovoj proklesoj magli koja već nedeljama pritiska Kornvol i o sledećoj sezoni sadnje.“ Obrisala je oči. „Mnogo će mi nedostajati.“

„I meni“, odgovori Dalija tužno. Iako je prošlo nedelju dana otkako je njena voljena baka napustila ovaj svet, i dalje joj je bilo teško da zamisli kako će se snalaziti bez nje. Prvo deda, a sada, samo nekoliko meseci kasnije, i baka. Za kratko vreme ostala je bez centra svog života. Osećala se praznije i beznadežnije nego ikad dotad.

„Bar je imala lepu smrt... ako se to tako može nazvati“, nastavila je Greta Kouns. „Leći popodne da odremaš i ne probuditi se... Od toga nema boljeg. To tebi, naravno, nije nikakva uteha, ali...“

Dalija klimnu potvrdno. Bila je zahvalna na bakinoj mirnoj smrti. Koliko je samo baba i deda Dalijinih poznanika i prijatelja živelo u prenatrpanim staračkim domovima, odbrojavajući dane do kraja svoje tužne egzistencije? Mnogi od njih više nisu znali koji je dan u nedelji, a neki čak nisu bili u stanju ni da prepoznaju svoje najbliže.

Baka je bar mogla da ostane u svojoj voljenoj kući do samog kraja. Do poslednjeg dana je šetala između leja, ispitivala Lilijan i Gunara o statusu narudžbina i razgovarala sa Narom o novim sadnicama. Do kraja se brinula o delu imanja na kojem je zasadila cveće za svoju decu i unuke i uživala u njegovim živim bojama i mirisima. Dalija je znala koliko je baka bila vezana za svoje cveće. Ljubav ti osvetljava srce, ali cveće ti osvetljava život, govorila je često.

Spoznaja da te bezmerno voljene žene više nema slomila joj je srce. Nikada više neće jesti bakine divne domaće pogačice, nikada više neće zajedno uživati u svojoj omiljenoj kornvolskoj popodnevnoj užini u salonu ili na terasi.

„Nastaviće da se brine o tebi“, pokušavala je da je uteši Greta. „Njoj je porodica bila sve na svetu. Bili ste njen život, njena najveća radost. Njena sreća.“

Daliji se u grlu stvorila ogromna knedla. „Bila je najbolja“, jedva je uspela da izgovori.

Gospođa Kouns se zavukla iza pulta svoje cvećare i pred sebe stavila svežanj slika koje je Dalija morala da joj odštampa i donese, jer su za stariju ženu internet i ostala čuda digitalnog doba bili potpuna nepoznanica.

„Odlično si ovo uradila, Dalija“, reče uz osmeh gospođa Kouns, prelazeći kažiprstom preko prve slike. „Nimalo se ne razumem u ove stvari, ali sin mi je rekao bi trebalo da se potrudim da idem ukorak s vremenom.“

„U pravu je. Internet je ovih dana neophodan za uspešno vođenje svakog posla.“

Gospođa Kouns uzdahnu. „Mnoge moje mušterije su mojih godina. Znaju kakav kvalitet usluge mogu da očekuju. Zaista ne razumem kakva bi bila svrha uvođenja tih novotarija.“

Dalija je morala da se nasmeje. „Te novotarije, kako ih zovete, dovešće vam u radnju mnogo novih mušterija. Mlađe ljude, na primer, koji takođe vole cveće.“

Greta Kouns je prelistavala slike. „Sviđaju mi se, da... Sigurna sam da će ta internet stranica biti veoma lepa. A i ne može da škodi.“

„Nikako“, potvrdi Dalija samouvereno.

„U redu, hajde onda da to uradimo.“

Posle kraćeg razgovora o daljim koracima Dalija se pozdravi sa bakinom prijateljicom i izađe iz radnje.

Našavši se na ulici, poslala je poruku Nari da je završila. Tog dana su se zajedno dovezle u Sent Ajvs, gradić na severnoj obali Kornvola poznat po brojnim galerijama i grnčarskim radionicama. Nara je morala da isporuči tri palme, a Dalija je iskoristila priliku da konačno razgovara sa gospođom Kouns o izradi sajta. Dogovorile su se da se posle obavljenog posla nađu na plaži Portminster.

Tetku je prepoznala izdaleka još dok je prilazila plaži. Guste magle, koja se tog jutra vukla po zemlji, bilo je vidno manje. Iznad uzburkanog mora su se tu i tamo nazirali komadi plavog neba. Plima je bila visoka i talasi su se valjali po pesku. Pena je plesala na površini vode.

Nara uputi Daliji upitan pogled. „I? Je li bilo uspešno?“

„Gospođa Kouns je pristala na 'novotarije'.“ Dalija se slabo osmehnu.

„Novotarije?“ Nara nakrivi glavu. „Internet sajtovi su odavno standard.“

„Da, ali objasni ti to nekom od sedamdeset i kusur godina.“

Nara uhvati Daliju podruku. „Hajde da napravimo još koji korak. U rasadniku me čeka mnogo posla, pa mi neće škoditi kraća šetnja uz more i malo soli u nosu.“

Dalija se uzdrža da se ne nasmeje. „More i so? Pre bih rekla magla i pesak u očima.“

„Ne preteruj. Uživaj u kornvolskom vremenu.“

Dalija duboko udahnu. „Baka je obožavala ovu maglu. Uvek je govorila da ona u pejzaž unosi mističnu atmosferu.“

„A deda ju je mrzeo“, dodade Nara dok su koračale skoro praznom plažom, štiteći se treptanjem od vetra koji je mamio suze u oči. „Iako je bio rođeni Kornvolac. Čudno, zar ne?“

Dalija sleže ramenima. „Deka je voleo sunce, a baki je bilo pretoplo i na dvadeset pet stepeni. Nikad to nisam razumela. Što se mene tiče, celog leta bi moglo da bude i preko trideset.“

„Toliko su se razlikovali“, reče Nara zamišljeno i zastade, „a ipak je bilo nemoguće ne videti koliko se vole. Koliko je bila jaka veza između njih. Bili su kao dve polovine koje čine celinu. Gotovo se nikad nisu svađali.“

„Sećaš se kako je baka slomila nogu? Kad je otišla da orezuje voćke i pala sa merdevina.“

„Sećam se. Ima tome sigurno više od deset godina.“

Dalija klimnu potvrdno. „Još sam išla u školu. Bilo je to baš davno. Deku ju je nedeljama nosio na sprat svake večeri kako ne bi spavala dole sama.“

„A baka mu je sve vreme zakerala kako treba da vodi računa o svojim godinama i kako više *nije tinejdžer*“, reče Nara, kikoćući se. „To su bile scene za pamćenje.“

Dalija nije mogla da se ne nasmeje kad se setila bakinog zvocanja. „Bili su divan par.“

„Bili su srećan par“, dodade Nara tihim glasom.

Okrenuvši se, Dalija primeti suze na njenom licu. Uхватила je tetku za ruku i čvrsto je stegla.

„Pitam se da li ćemo mi ikada doživeti nešto slično“, reče ona i zagleda se ka pučini. Jak vetar joj je prskao lice kapljicama slane vode, a huk okeana je gutao sve ostale zvuke.

„Ja sigurno neću“, izjavi Nara ozbiljnim glasom.

Dalija je pogladi po ruci. „I ti zaslužuješ sreću. Posebno ti!“

„Ne, ne, prestara sam za to“, usprotivi se Nara, vadeći maramicu iz džepa jakne i brišući oči.

„Prestara?“ Dalija iskrivi usne u neverici. „Šta ti sad to znači?“

Nara odmahnu rukom. „Imam Velvičiju. Ona je sva moja sreća.“

„E tu si u pravu“, potvrdi Dalija. „Velvičija je najdivnija i najslađa ćerka koju bi iko mogao da poželi.“ Sitna devojčica duge, kovrdžave kose nasledila je lepotu i inteligenciju od majke.

„Jesi li raspoložena za kornvolšku užinu, dušo?“, upita Nara, hvatajući Daliju za ruku.

„Uvek!“

Kad su se tog popodneva vratile u Bluming hol, na imanje se ponovo spuštala magla. Dalija je pre izvesnog vremena razgovarala sa Narom o renoviranju rasadničke prodavnice i dogovorile su se da iskoristi svoj grafički program za dizajniranje novog izgleda zidova. Kako bi skrenula misli sa bakine smrti, rešila je da se povuče u jedan od staklenika i razmisli o mogućim motivima. Dok je sedela unutra na toplom, pogled joj pade na drvenastu paprat sa Novog Zelanda koja je stajala ispred staklenika i prkosila vetru, kiši i vlazi. Odlučila je da je fotografiše pri boljem osvetljenju, a zatim sliku obradi u programu. To bi svakako bio odgovarajući motiv za zidove njihovog prodajnog prostora.

Udubljena u misli, zurila je u svoj odraz u prozoru. Posmatrala je svoju dugu crnu kosu, maslinasti ten, crte lica koje je dugovala svom ocu Meksikancu. A onda je još jednom pomislila koliko se izgledom razlikuje od svoje engleske porodice.

„Ovde si se, dakle, sakrila“, začu se u tom trenutku glas njene rođake Magnolije i trže je iz misli. „Tražili smo te.“

Dalija uzdahnu.

„Priznaj, sakrila si se od porodice“, doviknu Soli, koja se pojavila iza Magnolije.

Dalija skloni pramen kose s lica. „Tačno. Poslednji put je u kući bilo ovoliko ljudi kada smo slavili bakin osamdeset peti rođendan. Kao da je bilo juče.“

„Ne mogu da vam opišem koliko mi je drago što sam ponovo svratila za Božić“, odgovori Soli zamišljeno.

„Kada ti tačno počinju koncerti?“, upita Dalija.

„Za nekoliko dana. Jedan nastup u Londonu, pa u Edinburgu, Glazgovu i Liverpulu.“ Izgledalo je kao da se dvoumi. „Posle toga ću napraviti pauzu. Već sam...“, namršti se, „... tri meseca na turneji. Ne možete ni da zamislite koliko sam zamrzela hotelske sobe.“

Magnolija klimnu. „Ništa nije udobnije od vlastitog kreveta.“

Dalija ustade sa svoje hoklice. „Nedostaje li vam koliko i meni?“ Glas je počeo da joj podrhtava.

Magnolija je obgrli oko ramena i privuče sebi. Pokazala je prstom staze koje su vodile između biljaka u stakleniku. „Ne mogu da verujem da nikad više neće prolaziti ovuda u svojoj crvenoj kecelji. Sećate li se kako je uzimala listove između palca i kažiprsta i trljala ih? Pogled joj je u tom trenutku uvek delovao nekako odsutno. Kao da je napustila sopstveno telo. Kao da je u nekom drugom svetu.“ Magnolija odmahnu glavom. „Znam da zvuči glupo. Ali ne umem to drugačije da opišem.“

„Znam tačno na šta misliš“, odgovori Dalija. „Ja se stalno prisećam naših zajedničkih raspusta. Kad bi mi baka rekla da dolazite, za mene je to bilo...“ Proгутala je. „Za mene je to bilo kao Božić i rođendan u istom danu.“

„Sjajno smo se provodile“, složi se Magnolija. „Iako sam kao dete uvek mrzela kornvolsko vreme...“ Osmehnu se bleđo. „Moje drugarice su posle letnjeg raspusta uvek pričale o odmorima na Havajima, u Las Vegasu, Meksiku i ko zna gde još, a ja sam svaki put mogla samo da kažem kako sam bila kod babe i dede u dobroj staroj Engleskoj.“ Uzdahnula je. „Ali kad se sad toga setim, ni za šta ne bih menjala dane koje sam ovde provela s vama, bakom i dekom. Kad god se mama nije osećala

dobro, dolazak u Kornvol mi je predstavljao spas.“ Glas joj je zvučao promuklo.

„Kako je ona?“, upita Dalija s puno saosećanja.

Magnolija kao da nije znala šta da kaže. „Nekad ovako, nekad onako. Volela bih da mogu da joj pomognem. Znete li da sam pre mnogo godina ozbiljno razmišljala da upišem psihologiju? Samo da bih konačno mogla da izlečim mamu. Svaki put kada utone u tu svoju crnu rupu, mene nekako počne da grize savest što se osećam dobro. Ponekad jednostavno poželim da je protresem i kažem joj da otvori oči i shvati koliko je lep svet koji je okružuje. Kalifornija je božanstvena.“ Zastala je. „A pritom ima i sjajan posao na univerzitetu. Zaista ne razumem.“ Počešala se po bradi. „Ali dosta kukanja.“

„Isuviše retko se viđamo“, reče Dalija tiho. „Nekada smo znale sve jedna o drugoj, a sada...“

„Takav je život“, odgovori Soli. „Ovaj divni, prokleti život.“ Napravila je grimasu.

„Šta je s tobom?“ Magnolija pogleda svoju mlađu rođaku.

Soli sleže ramenima. „Ništa. Sve je u redu. Dvorane su pune, obožavaoci me obožavaju, parice ležu na račun...“

„A ti i pored toga nisi zadovoljna“, dopuni Magnolija.

„Možda sam jednostavno nezahvalna“, reče Soli.

„Ne bih rekla“, odvrati Dalija. „Mislim da te razumem. I ja se isto osećam. Imam posla preko glave, mogla bih da dizajniram veb-sajtove dvadeset četiri časa dnevno, ali...“ Glas joj odluta.

„Ali?“, upita Magnolija.

„Ne znam da li sam srećna. Da li je to ono što bih želela da radim do kraja života“, objasni Dalija tiho. „A pogledaj samo tebe! Toliko veruješ u ono čime se baviš. Ulažeš ogromnu energiju u svoje projekte.“

„Kada je u pitanju zaštita životne sredine, ne možemo da priuštimo sebi pauzu“, odgovori Magnolija ozbiljnim tonom. „Ionako je već 'dvanaest i pet'. Ovo je najvažniji zadatak sa

kojim se čovečanstvo ikad uhvatilo ukoštac, a većina to još ne shvata.“

„Vidiš! O tome ti govorim“, odgovori Dalija. „Tvoj posao je tvoja strast.“

„To nije samo moj posao“, reče Magnolija. „Klimatske promene utiču na sve nas.“

„Potpuno se slažem“, reče Dalija. „Ali ja govorim o nečem drugom. Htela sam da kažem da u sebi osećam nekakvu prazninu. Kada oslušnem sebe... ne čujem ništa. Osećala sam se isto i pre bakine smrti. Planirala sam da s njom porazgovaram o tome, ali sada je prekasno.“

„O čemu si htela da razgovarate?“, upita Magnolija.

„O mojoj mami i raznim stvarima vezanim za nju. Osećam se tako... beskrajno usamljeno.“ Zajecala je.

Soli priđe i zagrli je. „O, dušo.“

Magnolija uhvati Dalijinu ruku i stegnu je. „Nisi sama.“ Ona pokaza ka kući. „Tamo je trenutno velika grupa ljudi koji te mnogo vole. Mi smo tvoja porodica. Svi mi. Ne samo mi kao tvoje rođake, već i naši roditelji.“

Uplakana, Dalija je klimala glavom dok su je Magnolija i Soli tešile.

Trebala joj je čitava večnost da se smiri, ali na kraju suze ipak usahnuše i ona istrese nos. „Hvala vam.“

„Ma daj, podrazumeva se“, reče Magnolija, uhvativši je podruku. „Šta kažeš? Da li bi radije ostala ovde ili si za partiju skrebla? Kao nekad? Pozvaćemo Lali i Naru i zamisliti da smo bar... petnaest godina mlađe. Mala ekskurzija u prošlost.“

„Ekskurzija u prošlost“, ponovi Soli odlučno. „Sviđa mi se kako to zvuči. Život je tada bio mnogo jednostavniji.“

Dalija pokušava da se osmehne. „Tako mi je drago što vas imam.“

Tri i po sata i dve partije skrebla kasnije Daliji je bilo dosta. Izašla je iz kuće i zakoračila u gustu maglu. U međuvremenu je pao mrak, a vazduh je bio vlažan i lepljiv. Podigla je kragnu

jakne i zaputila se ka bakinoj porodičnoj leji, koja je bila smeštena između dva najveća staklenika.

Soli i Magnolija su se dogovorile da sa roditeljima odu na večeru u obližnje selo. Daliji se steglo grlo od same pomisli da treba da izađe sa dve porodice. *Sama*. Kao peti točak. Da li se ikad u životu osećala tako usamljeno? Baka i deka su bili njeni roditelji. A sada više nije imala nikoga. Sa Narom i rođakama je bila veoma bliska, ali onu posebnu vezu koja postoji između roditelja i dece zauvek je izgubila bakinom smrću.

Prišla je leji sa uredno raspoređenim „porodičnim cvećem“. Bilo je tu ljiljana za tetku Lilijan, kamelija za Dalijinu pokojnu majku Kameliju, žalfija za ujaka Sejdzā, kao i stablo kedra za njihovog brata Sidara. Baka je pre toga zasadila meksičke dalije za Daliju pored jedne novozelandske magnolije za Magnoliju. Karanfili za Lali* i ljutići za Soli su, kao i ostale biljke koje cvetaju u proleće, još bili u zimskom snu. Levo od njih zasadila je naru i velvičiju, endemske biljke iz Namibije, za svoju usvojenicu i njenu ćerku.

Bila je to zaista divna zamisao: leja za bakine i dekine naslednike, oivičena veličanstvenom živicom od ruža. Outsajderi ne bi razumeli zašto je Rouz svu svoju decu nazvala po cveću i drugim biljkama, ali Dalija je znala da su baka i deka celog života bili neraskidivo vezani za zemlju i prirodu. Imena su savršeno pristajala porodici Karter. A to što su Rouzina i Alberta deca kasnije preuzela ovu prelepu ideju prilikom davanja imena svojoj deci samo je svedočilo o neverovatnoj ljubavi i bliskosti unutar porodice.

„Šta radiš tu, Dalija?“, začu se Lalin glas.

Dalija se trže.

„Izvini, nisam htela da te uplašim.“ Mlađa rođaka stade pored nje, prateći joj pogled. „Porodična leja. Obožavam ovo mesto.“

* Pored brojnih drugih značenja, reč *lali* na hindiju označava i karanfil. (Prim. prev.)

Dalija klimnu. „Trebalo mi je malo mira. Malo... distance.“ „Malo odmora od gužve i galame“, primeti Lali uz osmeh. „Trenutno nisam baš raspoložena za razgovor i druženje. Kako si ti? Kako napreduje praksa?“

„Ne pitaj“, odgovori Lali tiho. „U početku sam zaista verovala da ću uživati radeći u redakciji, ali jedan novinar...“ Glas joj odluta.

„Šta sa njim?“

„On je... U početku su to bili samo neumesni komentari. Ali prošle nedelje je...“ Ona skrenu pogled.

„Šta se desilo prošle nedelje?“ Dalija je imala loš predosećaj.

„Počeo je da me pipka...“ Lalina ramena se oklembesiše.

„Molim?“ U Daliji je ključao bes. „Nadam se da si ga prijavila šefu!“

Lali odmahnu glavom. „On mi je šef. Njemu su me dodelili. Trebalo je da me svuda vodi sa sobom. Dan nakon incidenta sam im rekla da više neću dolaziti. Da novinarstvo nije za mene.“

„Zar te niko nije pitao zašto?“ Dalija nije mogla da poveruje da je to moguće.

„Ne. Mislim da im je bilo drago što sam odustala. Uostalom, za njih je svaki pripravnik samo dodatna obaveza.“

„Trebalo bi da prijaviš tog skota.“

„I šta onda?“ Lali šmrknu. „Bila bi moja reč protiv njegove. A ništa konkretno se nije desilo.“

„Ništa se nije desilo?“, ponovi Dalija, zapanjena. „Ta svinja te je dodirivala bez tvoje dozvole. Očigledno je da se *nešto* desilo. A možeš biti sigurna da će isto pokušati i sa sledećom devojkom koju mu pošalju.“

Lali klimnu potvrdno. „Verovatno si u pravu. Ali ja nisam kao ti, Dalija. Ja... ja to ne mogu. Samo sam želela da pobegnem. Da više nikad ne vidim tog tipa. Od tada ne mogu mirno da spavam.“

Lali je oduvek bila izrazito stidljiva. Čak je i sada, u svojim dvadesetim, često delovala izgubljeno i vrlo ranjivo. Dalija se od

svog srca nadala da će joj praksa u novinskoj redakciji pomoći u izboru odgovarajuće karijere.

„Zašto ne pitaš Naru da li bi mogla da joj pomogneš u rasadniku?“ Dalija pokaza ka stakleniku. „Voliš trave i lekovito bilje. Možda bi mogla...“

„Ne“, prekide je Lali. „To je...“ Odmahnula je glavom. „Pitala sam jednog veterinara da li bi me primio na praksu.“

Od izdavaštva do veterine, pomisli Dalija skeptično. Izgledalo je da Lali još ne zna kako će izgledati njena profesionalna budućnost. „I?“

„Pre dva dana mi je javio da mogu da počnem sledeće nedelje. Znaš da volim životinje.“

„Da li to znači da razmišljaš o studiranju veterine?“, upita Dalija.

„Da... možda.“

Dalija nije bila sigurna da je to baš najbolja ideja. Nije mogla da zamisli svoju osetljivu rođaku kako operiše životinje, a još manje kako im okončava život ne bi li ih poštedela muka. Odlučila je da te misli ipak zadrži za sebe kako ne bi dodatno uznemirila Lali.

„Nisam kao ti, Dalija“, prekide Lali tišinu. „Ti uvek tačno znaš šta želiš. Talentovana si, baviš se grafičkim dizajnom, stvaraš prelepe slike. Nikad se nije dovodilo u pitanje kojim pravcem ćeš krenuti.“

„Grešiš, Lali“, odgovori Dalija. „Da, vrlo rano sam znala da želim da se bavim nečim kreativnim. Ali u poslednje vreme, pogotovo poslednjih nekoliko dana, počinjem da stičem utisak da sam zapala u ćorsokak.“

Lali je pažljivo pogleda. „Kako to misliš?“

Dalija zagriže donju usnu. „Ne znam tačno. Osećam se... prazno. Nemotivisano.“ Nakratko je zatvorila oči. „Usamljeno. Osećam se *usamljeno*.“

„Potpuno te razumem“, priznade Lali promuklim glasom. „Ja se tako osećam godinama. Moja majka... Strašno mi

nedostaje. A kada pokušam da o njoj razgovaram sa tatom, on me uvek otkači.“

„Žao mi je, Lali. Zaista.“ Dalija prebaci ruku preko uskih ramena svoje rođake. „Verujem da ti je teško.“

„Ni tebi nije mnogo lakše. Nikad nisi upoznala svog oca.“

„U poslednje vreme se često pitam kako bi izgledao moj život da mama nije umrla na porođaju. Da smo otišle kod njega u Meksiko.“ Dalija na trenutak začuta. „Ne znam odakle potičem. Ne znam šta sam nasledila od oca a šta od majke. Baka i deka su bili najbolja zamena za roditelje koju sam mogla da poželim, ali ni oni nisu mogli da popune tu prazninu u meni. Mama me je rodila, ali nije bilo vremena da sa njom izgradim bilo kakav odnos.“

„Niko ne može da zameni majku“, reče Lali setno.

„Ni oca“, dodade Dalija, osetivši kako je obuzima duboka tuga. Žalila je za babom i dedom, za davno preminulom majkom, ali i za ocem koga nije imala prilike da upozna.